

Az ördög az előkészítésben rejlik - avagy hogyan bonyolítsunk le az új Kbt-nek és a kiíró elvárásainak is megfelelő közbeszerzési eljárást

A közbeszerzési eljárások tekintetében kiemelkedő jelentősége van az eljárások előkészítésébe fektetett alapos munkának, hiszen ez alapjaiban határozza meg az ajánlattevők részvételi lehetőségét, az eljárás lefolytatásához szükséges időt és annak kimenetelét, a teljesítés minőségét és - nem utolsó sorban - hatékonyabb együttműködést eredményezhet a közbeszerzést ellenőrző szervekkel is. A projekt megvalósítása során sokszor merül fel olyan akadály, amelyet gondos előkészítéssel el lehetett volna kerülni. A témával kapcsolatban a KRS Ügyvédi Iroda közbeszerzési jogi szakértőjét, Dr. Merics Lajost kérdeztük.

A közbeszerzés előkészítése azért is érzékeny terület, mivel az ajánlatkérőknek a túl szűkre szabott feltételekkel kiírt eljárás alkalmazásával lehetőségük van egy „preferált” ajánlattevőt előnyben részesíteni. Egy szubjektív szempontok szerint előírt alkalmassági feltétel, melyet a versenytársak nem tudnak, vagy nem akarnak teljesíteni, indokolatlanul szűkíti az ajánlattevők körét. Ennek kiszűrésében különösen hangsúlyos az ellenőrző szervek felelőssége. Ugyanakkor a közbeszerzési eljárás célja az, hogy az ajánlatkérő a lehető legkedvezőbb feltételekkel köthessen szerződést, és a közbeszerzés is annak megfelelően valósuljon meg. Egy nem kellően pontosan meghatározott alkalmassági feltétel sértheti az ajánlatkérő érdekeit, mivel neki a teljesítéshez például megfelelő, speciális szaktudású szakemberekre vagy használható, jó minőségű eszközökre van szüksége. E két szempont harmonizálása az előkészítő fázis feladata.

Az új Kbt. - hiánypótló jelleggel és felismerve ennek jelentőségét - külön szakaszban tér ki az előkészítéssel kapcsolatos szabályok meghatározására és kiemeli az alapos előkészítés fontosságát. A jogszabály kimondja, hogy a közbeszerzési ajánlatkérési dokumentumoknak biztosítaniuk kell, hogy az eljárásban a gazdasági szereplők képesek legyenek műszakilag megfelelő, fizikailag megvalósítható és gazdasági szempontból reális ajánlatot adni. Az ajánlatkérőnek már az előkészítés során törekednie kell a magas minőségű teljesítés feltételeinek megteremtésére, a környezet védelmére és a fenntarthatósági szempontok figyelembe vételére, valamint a beszerzés tárgyát érintő későbbi esetleges szerződésmódosítások megelőzésére egyaránt.

Az előkészítés első és egyik legfontosabb eleme a közbeszerzés becsült értékének meghatározása, amely alapján az alkalmazandó eljárásrend is kiválasztásra kerül. Azért van ennek különös jelentősége, mert ellentétben az uniós eljárásrend szabályaival az alacsonyabb értékhatárú nemzeti eljárásrendben alapvetően enyhébb szabályozással találkozunk. Ez az ajánlatkérő részéről visszaélésre adhat lehetőséget. A közbeszerzés becsült értékének meghatározása nem múlhat azon, hogy az ajánlatkérőnek mekkora összeg áll rendelkezésére. A becsült érték és az ajánlatkérő rendelkezésére álló fedezet,

bár a gyakorlatban gyakran megegyező összegek, mégis alapvetően különböző fogalmak. A becsült érték egy, a piaci viszonyok figyelembevételével számított fiktív összeg, míg az ajánlatkérő rendelkezésére álló fedezet egy ténylegesen létező pénzösszeg, amely nem feltétlenül tükrözi a piaci viszonyokat. A reális felmérés azért is fontos, mert értelmetlen és gazdaságtalan a közbeszerzési eljárást megindítani, ha a piaci árnál lényegesen alacsonyabb forrás áll az ajánlatkérő rendelkezésére. Az ellenőrző szervek ezért fektetnek különösen nagy hangsúlyt a becsült érték számítási módszerének ellenőrzésére, gyakran már az eljárás kezdetén hiánypótlást rendelnek el az e téren feltárt hiányosságok orvoslása céljából.

Az új törvény a becsült érték meghatározását éppen ezért kiemelten kezeli, példalózó felsorolásban nyújtva segítséget az ajánlatkérőknek az erre vonatkozóan igénybe vehető eszközökről, ugyanakkor a jogszabály lehetőséget biztosít arra is, hogy az ajánlatkérők más megfelelő módszert alkalmazzanak, tudtuk meg Dr. Merics Lajostól.

A gondos előkészítéshez kapcsolódóan feltétlenül említést érdemel az, a beszerzés tárgyára vonatkozó új rendelkezés is, amely szerint az ajánlatkérő köteles a több szakaszos közbeszerzési eljárásokban a közbeszerzési dokumentumokat (így például a műszaki leírást is) az eljárás megindításakor hozzáférhetővé tenni. Ugyanezt a célt szolgálja továbbá az a rendelkezés is, melynek értelmében az építési beruházások műszaki előkészítése körében az eljárás csak a külön jogszabályban meghatározott követelményeknek megfelelő tervek birtokában indítható meg.

A jogalkotó az ellenőrző szervek kötelező gyakorlatát is rögzíti az új közbeszerzési törvényben, és jogosan hívja fel a figyelmet az ajánlatkérők felelősségére, illetőleg az eljárást előkészítő munkájának fontosságára. Az alapos előkészítés megkönnyíti és meggyorsítja az együttműködést az ellenőrző szervekkel, jelentős mértékű közpénzt takaríthat meg, javíthatja az átláthatóságot, jótékony hatással lehet a versenyre és lerövidítheti a gyakran hosszú hónapokig eltartó lebonyolítási időt. – Mondta el a KRS Ügyvédi Iroda szakértője.